

Domański Zakrzewski Palinka

Umowy o świadczenie usług publicznych w transporcie publicznym

Anna Glapa
Senior Associate

**Warszawa, 12 października 2011 roku, IX Samorządowe Forum Kapitału i Finansów- Kongres
Skarbników**

Podstawy prawne

- Ustawa z dnia 16 grudnia 2010r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. nr 5, poz. 13)
- Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz. Urz. UE L 315 z 03.12.2007, str. 1)
- Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j.: Dz. U. z 2007 r., Nr 16, poz. 94 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (t.j.: Dz. U. z 2007 r., Nr 125, poz. 874 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. - Prawo przewozowe (t.j.: Dz. U. z 2000 r., Nr 50, poz. 601 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.).

Organizowanie transportu publicznego wg ustawy o publicznym transporcie zbiorowym

- Zasada ogólna – art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (dalej: Ustawa):

„Publiczny transport zbiorowy odbywa się na zasadach konkurencji regulowanej, o której mowa w rozporządzeniu (WE) nr 1370/2007, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie oraz z uwzględnieniem potrzeb zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego.”

- Publiczny transport zbiorowy może odbywać się na podstawie:
 - 1) umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego;
 - 2) potwierdzenia zgłoszenia przewozu - w transporcie drogowym;
 - 3) decyzji o przyznaniu otwartego dostępu - w transporcie kolejowym.

Organizacja transportu w ramach usług publicznych - uczestnicy rynku

- **Organizator publicznego transportu zbiorowego** - właściwa jednostka samorządu terytorialnego albo minister właściwy do spraw transportu, zapewniający funkcjonowanie publicznego transportu zbiorowego na danym obszarze; zadania organizatora obejmują:
 - 1) planowanie rozwoju transportu – opracowanie tzw. planu transportowego (rozdział 2 Ustawy),
 - 2) organizowanie publicznego transportu zbiorowego (rozdział 3 Ustawy),
 - 3) zarządzanie publicznym transportem zbiorowym (rozdział 4 Ustawy).
- **Operator publicznego transportu zbiorowego** - samorządowy zakład budżetowy oraz przedsiębiorca uprawniony do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie przewozu osób, który zawarł z organizatorem publicznego transportu zbiorowego umowę o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego.

System świadczenia usług publicznych w zamian za rekompensatę

- **Zobowiązanie z tytułu świadczenia usług publicznych** - oznacza wymóg określony lub ustalony przez właściwy organ, w celu zapewnienia świadczenia usług użyteczności publicznej w zakresie pasażerskiego transportu publicznego, których świadczenia podmiot świadczący usługi ze względu na swój własny interes gospodarczy **bez rekompensaty** nie podjąłby lub nie podjąłby w takim samym zakresie lub na takich samych warunkach
- System rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej gwarantuje zgodność ze wspólnym rynkiem.

Umowa o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego 1/

- **umowa** między organizatorem publicznego transportu zbiorowego a operatorem publicznego transportu zbiorowego, która przyznaje temu operatorowi prawo i zobowiązuje go do wykonywania określonych usług związanych z wykonywaniem przewozu o charakterze użyteczności publicznej (art. 4 ust. 1 pkt 24 Ustawy);
- również **akt wewnętrzny** określający warunki wykonywania usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego przez samorządowy zakład budżetowy (art. 4 ust. 2 pkt 4 Ustawy).

Umowa o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego 2/

- **Charakter umowy o świadczenie usług publicznych w zależności od sposobu powierzenia oraz zastosowanych rozwiązań:**
 - umowa o zamówienie publiczne,
 - umowa koncesji na usługi,
 - władcze nałożenie obowiązku świadczenia usług na podmiot wewnętrzny - uchwała właściwego organu + akt wykonawczy.
- Umowy o świadczenie usług w transporcie kolejowym – zmiana.

Zawarcie umowy

- **Organizator dokonuje wyboru operatora:**
 - 1) na podstawie Prawa zamówień publicznych;
 - 2) na podstawie Ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi
 - 3) na podstawie powierzenia bezpośredniego (np. podmiot wewnętrzny, koleje, sytuacje szczególne).
- **Organizator może realizować przewozy w formie samorządowego zakładu budżetowego.**

Obowiązek publikacji 1/

- Najpóźniej na rok przed rozpoczęciem procedury zlecenia zadania należy dokonać publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej określonych informacji dotyczących zlecanych usług.
- Ustawa przewiduje publikację w BIP, w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie organizatora i na stronie internetowej.
- Możliwość pominięcia publikacji przy zlecaniu usług publicznych w zakresie transportu pasażerskiego w wymiarze mniejszym niż 50 000 kilometrów rocznie.
- Ustawa przewiduje obowiązek ogłoszenia najpóźniej na 6 miesięcy wcześniej przypadku zlecaniu usług publicznych w zakresie transportu pasażerskiego w wymiarze mniejszym niż 50 000 kilometrów rocznie.
- Ewentualne sprostowanie informacji nie ma wpływu na datę rozpoczęcia procedury.

Obowiązek publikacji 2/

- W przypadku bezpośredniego udzielenia zamówień prowadzących do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych w zakresie transportu kolejowego właściwy organ podaje do wiadomości publicznej w okresie jednego roku od przyznania umowy określone informacje;
- na wniosek zainteresowanej strony właściwy organ przekazuje jej uzasadnienie swojej decyzji o bezpośrednim udzieleniu zamówienia prowadzącego do zawarcia umowy o świadczenie usług publicznych;.
- **Istotny element procesu z punktu widzenia oceny przez Komisję Europejską!**

Umowa – wg ustawy o publicznym transporcie zbiorowym – elementy umowy 1/

W umowie określa się w szczególności:

- linię komunikacyjną, linie komunikacyjne albo sieci komunikacyjne – ujęte w planie transportowym (jeśli jest obowiązek opracowania planu),
- opis usług wynikających z zamówienia,
- czas trwania umowy,
- warunki dotyczące norm jakości oraz podnoszenia jakości usług,
- świadczonych w zakresie publicznego transportu zbiorowego,
- wymagania w stosunku do środków transportu (rozwiązania techniczne,
- dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- warunki zmiany opłat za przewóz oraz innych opłat, jeżeli stroną umowy, której przysługują wpływy z tych opłat, jest operator,
- warunki, na jakich jest dopuszczalne podwykonawstwo w realizacji usług,

Umowa – wg ustawy o publicznym transporcie zbiorowym – elementy umowy 2/

- sposób rozpatrywania przez operatora skarg i reklamacji składanych przez pasażerów oraz przyznawania ewentualnych odszkodowań,
- czasookres składania sprawozdań z realizacji usług świadczonych w zakresie publicznego transportu zbiorowego,
- zasady rozliczeń, w szczególności zasady podziału kosztów za realizację usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego, z uwzględnieniem stosowania przez operatora ulg ustawowych oraz ulg ustanowionych na obszarze właściwości danego organizatora,
- zasady rozliczeń za realizację usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego, w przypadku wystąpienia okoliczności uniemożliwiających wykonywanie tych usług z przyczyn niezależnych od operatora,
- określenie strony umowy, której przysługują wpływy z opłat z przejazd,
- zasady dystrybucji biletów,

Umowa – wg Ustawy – elementy umowy 3/

- parametry, według których jest obliczana rekompensata, jeżeli jest udzielana (zgodne z Rozporządzeniem 1370/2007),
- warunki korzystania ze środków transportu organizatora, jeżeli są udostępnione operatorowi,
- warunki wykorzystywania środków transportu w zależności od natężenia ruchu pasażerów,
- warunki zakupu przez operatora środków transportu drogowego niezbędnych do realizacji usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego,
- zasady współpracy przy tworzeniu i aktualizacji rozkładów jazdy w celu poprawy funkcjonowania przewozów,
- kary umowne,
- warunki zmiany oraz rozwiązania umowy.

Rekompensata

- **Rozporządzenie 1370/2007**
„rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych” oznacza każdą korzyść, zwłaszcza finansową, przyznaną bezpośrednio lub pośrednio przez właściwy organ z funduszy publicznych w okresie realizacji obowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych lub powiązaną z tym okresem;
 - zgodność z załącznikiem do Rozporządzenia 1370/2007;
 - Komisja Europejska może zażądać wszelkich informacji w celu oceny zgodności rekompensaty z przepisami;
- **Ustawa o publicznym transporcie zbiorowym**
rekompensata – środki pieniężne lub inne korzyści majątkowe przyznane operatorowi publicznego transportu zbiorowego w związku ze świadczeniem usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego;
- szeroka definicja;
- różna forma – płatność za usługę, dotacja, udostępnienie taboru, aport itd.

Finansowanie usług 1/

- **Finansowanie przewozów może polegać w szczególności na:**
 - 1) pobieraniu opłat przez operatora lub organizatora w związku z realizacją usług świadczonych w zakresie publicznego transportu zbiorowego (jeżeli wpływy z tych opłat pobiera operator nie stanowią rekompensaty);
 - 2) przekazaniu operatorowi rekompensaty z tytułu:
 - a) utraconych przychodów w związku ze stosowaniem ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym,
 - b) utraconych przychodów w związku ze stosowaniem uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym ustanowionych na obszarze właściwości danego organizatora, o ile zostały ustanowione,
 - c) poniesionych kosztów w związku ze świadczeniem przez operatora wybranego w trybie zamówieniowym i bezpośrednim, oraz operatora będącego samorządowym zakładem budżetowym usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego;
 - 3) udostępnianiu operatorowi przez organizatora środków transportu na realizację przewozów w zakresie publicznego transportu zbiorowego.

Finansowanie usług 2/

- **Źródłem finansowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej mogą być w szczególności:**
 - 1) środki własne jednostki samorządu terytorialnego będącej organizatorem;
 - 2) środki z budżetu państwa.
- Do źródeł finansowania należą również wpływy ze sprzedaży biletów oraz wpływy z opłat dodatkowych pobieranych od pasażerów, zgodnie z ustawą z dnia 15 listopada 1984 r. - Prawo przewozowe.
- **Operatorowi przysługuje rekompensata**, jeżeli wykáže, że podstawą poniesionej straty z tytułu realizacji usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego są utracone przychody i poniesione koszty, proporcjonalnie do poniesionej straty.
- Kwestia rozsądnego zysku

Rozliczanie rekompensaty

- Rekompensata jest wypłacana jeżeli operator poniósł stratę i złożył wniosek o rekompensatę w trybie określonym w umowie o świadczenie usług.
- Wniosek określa się wysokość utraconych przychodów i poniesionych kosztów, obliczoną zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia (WE) nr 1370/2007.
- Do wniosku dołącza się dokumenty potwierdzające wysokość poniesionej straty i poniesionych kosztów.
- Organizator weryfikuje wniosek i dokumenty przedstawione przez operatora.
- Organizator przekazuje rekompensatę w trybie określonym w umowie o świadczenie usług publicznych.

Umowa o świadczenie usług – podstawowe elementy – przedmiot

- **przedmiot umowy i obszar geograficzny świadczenia usług:**
 - zobowiązanie do świadczenia usług publicznych w zakresie lokalnego transportu zbiorowego na danym terytorium (obszar – ewentualne porozumienia)
 - ewentualnie czynności powiązane (działalność dodatkowa)
- **zakres usług**
 - sposób określenia zakresu powierzenia (szacunek wozokilometrów, linie, rozkład jazdy)
 - mechanizm zapewniający elastyczność zakresu (przedział wahań – kwestia nowego powierzenia)

Umowa o świadczenie usług – podstawowe elementy – system finansowania

- **system finansowania usług i rozliczenie rekompensaty**
 - metodologia wyliczania rekompensaty – koszty, przychody i rozsądny zysk,
 - kwestia stawki
 - ewentualne mechanizmy bonusowe,
 - inne przysporzenia ze źródeł publicznych na rzecz wykonawcy usługi (np. podniesienie kapitału przez miasto w spółce komunalnej, przyznanie dofinansowania z funduszy unijnych),
 - postanowienia proceduralne (sprawozdawczość, rozliczenia okresowe i roczne, audyt)
- **postanowienia dotyczące płatności**
 - w zależności od formy
 - terminy
 - płatności zaliczkowe
 - płatności na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów

Kontakt

Anna Glapa
Senior Associate

Tel: +48 22 557 7600

Fax: +48 22 557 7601

E-mail: anna.glapa@dzp.pl

Domański Zakrzewski Palinka

Dane kontaktowe

Rondo ONZ 1
00-124 **Warszawa**
tel. 48 (22) 557 7600
fax 48 (22) 557 7601

ul. Powstańców Śląskich 2-4
53-333 **Wrocław**
tel. 48 (71) 712 4700
fax 48 (71) 712 4750

Szosa Chełmińska 17
87-100 **Toruń**
tel. 48 (56) 622 00 53
fax 48 (56) 621 95 83

www.dzp.pl

ul. Paderewskiego 8
61-770 **Poznań**
tel. 48 (61) 642 4900
fax 48 (61) 642 4950

ul. Traugutta 25
90-113 **Łódź**
tel. 48 (42) 637 25 80
fax 48 (42) 637 30 13